

VESZÉLYBEN A BAB-EL MANDEB SZOROS?

ESZKALÁCIÓS VESZÉLY A KÖZEL-KELETEN

Forrás: Getty Images

Szeptember 11-én, pénteken húszri erők [elfoglalták](#) a Perim-szigetet, amely a Báb el-Mandeb-szorost két hajózási sávra osztja. A művelet sikerét a jemeni kormány is megerősítette. Egy nappal korábban elesett Mokha kikötővárosa, ezzel a húszik kezébe került a Jemen vöröstenneri partvidéke. A szoros a Vörös-tenger déli kapuja, egyben a Szuezi-csatornán át Ázsiát Európával összekötő legrövidebb tengeri útvonal egyik kritikus fojtópontja. Aki ellenőrzi, az a csatorna forgalmához való hozzáférést is ellenőrzi. Kikerülni csak a Jóreménység foka irányban lehetséges, ami a hajóutat nagyjából két héttel hosszabbítja meg, és érzékelhetően megdrágítja. A Bab el-Mandeb-szoroson 2026 második negyedévében napi 8,1 millió hordó olaj haladt át az [amerikai energiahivatal](#) (EIA) adatai szerint. A húszri művelet végérvényesen véget vetett annak a négyéves informális tűzszünetnek, amely 2022 óta viszonylagos nyugalmat tartott fenn Jemenben.

A húszik viszont egyelőre nem jelentették be a szoros teljes lezárását. Jahja Szarí katonai szóvivő [közleménye](#) szerint a tengeri hajózás minden társaság számára biztonságos marad, kivéve a szaúdi hajókat, amelyekre a korábban bejelentett tilalom vonatkozik. A csoport a szaúdi hajózás ellen tart fenn blokádot, válaszul arra, hogy Rijád a húshi ellenőrzés alatt álló jemeni területeket zárta körül. Szarí ezt „*blokádot blokádért, eszkalációt eszkalációért*” szófordulattal írta le, és további eszkalációt helyezett kilátásba mindaddig, amíg a „*szaúdi agresszió tart*”.

Szaúd-Arábia [ellencsapásokkal](#) reagált – több mint félszáz légitámadásról számoltak be. A művelet ezidáig a frontvonalra irányul, és a húshi hatalom magját, köztük Szanaát nem érintették.

Forrás: Getty Images

Mindeközben azonban dróntalálat érte a szaúdi olajexportot életben tartó 1200 kilométeres kelet-nyugati vezeték több szivattyúállomását, amely a Perzsa-öböl felől a vörös-tengeri Janbu kikötőjébe szállítja a nyersolajat. Rijád Iránhoz kötődő iraki milíciákat gyanúsít. A vezeték hat hónapja mentesítette Szaúd-Arábiát Hormuz háborús lezárásának következményeitől, naponta mintegy négymillió hordót – a globális kínálat nagyjából négy százalékát – terelve át rajta. Janbu jelenlegi készletei ipari források szerint öt-hét napra elegendők.

Rijád Washingtonhoz fordult. [Sajtóértesülések](#) szerint Mohammed bin Szalmán trónörökös csütörtökön legalább kétszer telefonált Trumpnak, és katonai segítséget kért a húszik ellen. Csapásokba az amerikai fél nem egyezett bele, hírszerzési adatok megosztását és célpont-azonosítást ajánlott helyette.

Enyhülést a regionális diplomácia sem hozott. Badr Albuszaidi ománi külügyminiszter vasárnap az [X-en](#) jelentette be, hogy a szeptember 14-ére tervezett, Öböl-menti államok és Irán közötti találkozót elhalasztották. A [Tasnim](#) iráni hírügynökség szerint külügyminiszteri szintű egyeztetésről lett volna szó, amelyen a résztvevőket az Ománnal kötött megállapodásról és egy új hormuzi hajóútvonalról tájékoztatták volna.

A piacot megrázta a kettős szorítás. A Brent típusú olaj kilenc százalékkal [drágult](#) egy hét alatt, szeptember 14-én hétfőn már 107 dolláron jegyezték. Az amerikai energiahivatal szeptemberi [kitekintése](#) szerint a közel-keleti kitermelési kiesés augusztusban napi 6,7 millió hordóra nőtt a júliusi 5 millióról, és a negyedik negyedévben is 5,7 millió hordó körül maradhat.

Ezzel párhuzamosan a rövid távú árfékek kimerülőben vannak. A nagy importőrök korábban stratégiai készleteik piacra engedésével tudták tompítani a hirtelen kínálati sokkokat, ez az eszköz ma is rendelkezésre áll, de a tartalékok mennyiségének a csökkenése miatt a mozgástér érezhetően szűkült. Az amerikai stratégiai [olajtartalék](#) szeptember elején 285,36 millió hordó volt, szemben a 2025 végi mintegy 413 millióval, ami 1982 óta rekordalacsony szintet jelent. [Japán](#) példája azt mutatja, milyen gyorsan apadhat a puffer egy elhúzódó válságban: Tokió márciusban 15 napnyi magánkészlet felhasználását és nagyjából egyhavi állami tartalékot mozgósított, májusban további körülbelül húsz napnyit, készlete pedig a 2025 végi 263 millió hordóról a második negyedévre 187 millióra csökkent. A Nemzetközi Energiaügynökség (IEA) 32 tagállama márciusban történetének legnagyobb összehangolt beavatkozásáról döntött, 400 millió hordó vésztartalék [felszabadításáról](#). Kína jóval nagyobb, mintegy 1,49 milliárd hordós [tartalékkal](#) rendelkezhet, ám Peking nem közöl folyamatos és teljes körű adatokat, így a ténylegesen mozgósítható hányad nem átlátható.

A stratégiai nyersolajkészlet tehát időt vásárol, fizikai kínálatot nem pótol és van egy korlátja, amelyről ritkábban esik szó. A stratégiai tartalékok alatt a jórészt a nyersolaj értendő, annak

csak kisebb hányadát teszi ki a használatra kész üzemanyag. A benzin, a dízel és a kerozin előállításához finomítóra van szükség.

Ha a hiány oka a nyersolaj-kitermelés kiesése, a készletfelszabadítás pótolja a hiányzó hordókat. Ha viszont a feldolgozó kapacitás szűkült be —például finomítókat ért támadás miatt—, azon a nyersolaj önmagában nem képes segíteni. Márpedig a jelek arra utalnak, hogy világszerte szűkösek a gázolajkészletek.

Az árnyomás az amerikai piacon is látszik. A dízel átlagára szeptember 10-én átlépte a gallononkénti 6 dollárt, ami [rekord](#). A dízel a teherfuvarozás, a mezőgazdaság és a vasút üzemanyaga, így az áremelkedése az élelmiszerektől a szállítási szolgáltatásokig továbbgyűrűzhet.

A politikai reakciók is a szűkösségre utalnak. Trump vasárnap [kijelentette](#), hogy a hiányt nem a Közel-Kelet, hanem az orosz–ukrán háború okozza, és felszólította Zelenszkijt, hogy hagyjon fel az orosz dízelinfrastruktúra elleni csapásokkal, mondván, bőven van más célpont. Az ukrán támadások — legutóbb két nagy finomító ellen Krasznodarban és Tatár földön — valóban üzemanyaghiányt okoztak Oroszországban, és megzavarták a globális kínálatot. Oroszország, a világ második legnagyobb dízelexportőre, augusztus 29-én szeptember 30-ig hosszabbította meg [dízelexport-tilalmát](#), a belföldi piac stabilizálására hivatkozva.

Forrás: Alekszander Bogomaz - Brjanszk kormányzója

Peking ugyanerre a helyzetre reagálva adminisztratív választ adott. Szeptember 12-től tonnánként 260 jüannal [emelte](#) a benzin, 250 jüannal a gázolaj hatósági árát — a saját mechanizmusa szerint 435, illetve 420 jüan lett volna indokolt. A különbözetet a hazai piac védelmére hagyta benn, a három nagy olajvállalatot pedig a termelés és a szállítás fenntartására utasította.

Perim elfoglalása önmagában nem zárja el a világkereskedelmet, a húszik kifejezetten a szaúdi hajókra korlátozták a blokádöt. A jelentősége abban áll, hogy egy már feszített rendszer utolsó tartalékait célozza. A Hormuzi-szoros korlátozott, a kelet-nyugati olajvezeték áll, Rijád exportlehetőségei drasztikusan beszűkültek, a Salalah-i tárgyalást elhalasztották, és a nagyhatalmak képessége csökken a válság konszolidálására.

Európa számára ebből két következtetés adódik. Az első, hogy a jelenlegi árszintet nem érdemes átmeneti kilengésként kezelni: a kiesés strukturális, és a helyreállítás az amerikai energiahivatal szerint is elhúzódik. A második, hogy a felkészülésben a készletezés mellett a feldolgozó és logisztikai kapacitásnak is súlyt kell kapnia. Emellett meg kell találni a lehetséges alternatív beszerzési útvonalakat, és fel kell készülni a Jóreménység fokának megkerüléséből adódó többletköltségekre.